

การศึกษาความคาดหวังและข้อเสนอแนะของผู้ประกอบการต่อการพัฒนาหลักสูตร
ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
A Study of Prospective Employers' Expectations and Suggestions Regarding
the Development of the Bachelor of Arts Curriculum
in English for Education, Religion, and Culture

จำเรียง พรหมบุตร^{1*}, พิเชฐ แสงเทียน², ชัชชาย จีระวัฒนวงศ์³ และประเวศ เวชชะ ⁴

Jarmriang Prombutra^{1*}, Pichet Saengthien², Chatchai Jeerawatwong³ and Prawet Wetcha⁴

(วันที่รับบทความ: 19 กุมภาพันธ์ 2569, วันที่แก้ไขบทความ: 18 มีนาคม 2569, วันที่ตอบรับตีพิมพ์: 27 มีนาคม 2569)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาระดับความคาดหวังของผู้ประกอบการต่อบัณฑิตสาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (2) เปรียบเทียบความคาดหวังของผู้ประกอบการจำแนกตามประเภทองค์กร (3) ศึกษาข้อเสนอแนะจากผู้ประกอบการ และ (4) เสนอแนวทางการปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของภาคส่วนต่าง ๆ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี โดยกลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณคือผู้ประกอบการจำนวน 30 ราย เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามมาตรฐานค่า 5 ระดับ และกลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกด้วยแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติเชิงพรรณนาและการทดสอบ One-way ANOVA และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงตีความ ผลการวิจัยพบว่า ผู้ประกอบการมีความคาดหวังต่อบัณฑิตอยู่ในระดับมากที่สุดในทุกด้าน โดยให้ความสำคัญเป็นพิเศษกับจริยธรรมวิชาชีพ ทักษะการทำงานเป็นทีม และความสามารถด้านการสื่อสารภาษาอังกฤษ นอกจากนี้ พบความแตกต่างของระดับความคาดหวังอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในบางมิติ โดยเฉพาะองค์กรศาสนาและองค์กรพัฒนาเอกชนซึ่งให้ความสำคัญต่อความรู้ด้านศาสนาและพหุวัฒนธรรมสูงกว่ากลุ่มอื่น ข้อเสนอแนะจากผู้ประกอบการสามารถสังเคราะห์เป็น 5 ประเด็น ได้แก่ (1) การฝึกประสบการณ์จริงในชุมชน (2) การส่งเสริมจริยธรรมและคุณธรรม (3) การพัฒนาทักษะดิจิทัลและทักษะอ่อน (4) การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการสหศาสตร์ และ (5) การจัดกิจกรรมบริการสังคมข้ามวัฒนธรรม

คำสำคัญ: ความคาดหวังของผู้ประกอบการ; ข้อเสนอแนะของผู้ประกอบการ; การพัฒนาหลักสูตร; ศิลปศาสตรบัณฑิต; ภาษาอังกฤษเพื่อการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

¹⁻² คณะศิลปศาสตร์ วิทยาลัยแสงธรรม วิทยาเขตเซเวียร์ เชียงราย

¹⁻² Bachelor of Arts Program in English for Education, Religion, and Culture, Thailand

³ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 1

³ Chiang Rai Primary Educational Service Area Office 1

⁴ นักวิชาการอิสระ

⁴ Independent Scholar

*Corresponding author e-mail: kokopen@hotmail.com

ABSTRACT

This research aimed to: (1) investigate employers' expectations toward graduates of the Bachelor of Arts Program in English for Education, Religion, and Culture, (2) compare expectations across different types of organizations, (3) explore employers' suggestions for curriculum development, and (4) propose concrete strategies for curriculum improvement. A mixed-methods design was employed. The quantitative data were collected from 30 employers using a five-point Likert scale questionnaire. The qualitative data were gathered through semi-structured in-depth interviews. Data analysis involved descriptive statistics, one-way ANOVA, and thematic content analysis. The findings revealed that employers had the highest level of expectations in all domains, particularly in professional ethics, teamwork skills, and English communication proficiency. Statistically significant differences in expectations were found in specific areas; for example, religious organizations and NGOs placed greater emphasis on religious and intercultural knowledge. Thematic analysis of qualitative data yielded five key recommendations: (1) enhancing real-world practicum experience, (2) promoting ethics and morality, (3) strengthening digital and soft skills, (4) integrating interdisciplinary learning, and (5) organizing intercultural community service projects. Policy recommendations include revising the curriculum to emphasize active learning, incorporating subjects related to religion and culture, fostering practical English skills, and forming partnerships with employers to produce graduates ready for the complex demands of today's multicultural society.

Keywords: Employers' expectations; Employers' recommendations; Curriculum development; Bachelor of Arts; English for Education, Religion, and Culture

บทนำ

ในยุคที่บริบทของโลกเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วจากอิทธิพลของเทคโนโลยีดิจิทัล ความหลากหลายทางวัฒนธรรม และความคาดหวังที่ซับซ้อนของภาคแรงงาน การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาจำเป็นต้องปรับตัวอย่างต่อเนื่องเพื่อผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ ตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บัณฑิตอย่างแท้จริง (Trilling & Fadel, 2009; OECD, 2018) หลักสูตรในสถาบันอุดมศึกษาจึงมิได้เป็นเพียงแหล่งถ่ายทอดความรู้เชิงวิชาการเท่านั้น หากแต่เป็นพื้นที่ในการพัฒนาทักษะ สมรรถนะ และคุณลักษณะเฉพาะของบัณฑิตเพื่อการดำรงชีวิตและการทำงานในศตวรรษที่ 21 (World Economic Forum, 2023)

สำหรับประเทศไทย การพัฒนาบัณฑิตที่มีคุณลักษณะพึงประสงค์และสอดคล้องกับมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) ได้รับการส่งเสริมผ่านนโยบายของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม โดยเฉพาะการกำหนดให้มีการประเมิน "ผู้ใช้บัณฑิต" เป็นหนึ่งในเกณฑ์สำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา (สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา ฯ, 2565) อย่างไรก็ตาม ผลการประเมินหลายครั้ง

สะท้อนช่องว่างระหว่างคุณสมบัติของบัณฑิตกับความคาดหวังของผู้ประกอบการ ช่องว่างดังกล่าวส่งผลให้เกิดคำถามต่อความสอดคล้องของหลักสูตรกับความต้องการของตลาดแรงงานในโลกจริง

ในบริบทเฉพาะของหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาภาษาอังกฤษเพื่อการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ซึ่งเปิดสอนโดยวิทยาลัยแสงธรรม วิทยาเขตเซเวียร์เชียงใหม่ หลักสูตรนี้มุ่งเน้นการผลิตบัณฑิตที่มีความสามารถด้านภาษาอังกฤษ ควบคู่กับความเข้าใจวัฒนธรรมและศาสนาในสังคมพหุวัฒนธรรม ซึ่งถือเป็นคุณลักษณะที่สำคัญในองค์กรภาคการศึกษา องค์กรศาสนา และองค์กรพัฒนาเอกชนในภูมิภาค (Byram, 2020) แม้แนวทางการจัดการศึกษาในหลักสูตรจะมีความพยายามในการบูรณาการความรู้ข้ามศาสตร์และมิติทางจิตวิญญาณ แต่ยังไม่มีการศึกษาเชิงระบบที่สะท้อนเสียงของผู้ประกอบการในฐานะผู้ใช้บัณฑิตอย่างเป็นรูปธรรม

การวิจัยนี้จึงมีจุดมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์ระดับความคาดหวังของผู้ประกอบการที่มีต่อบัณฑิตจากหลักสูตรดังกล่าว โดยให้ความสำคัญกับการรับฟังเสียงของ "ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย" (Stakeholders) เพื่อนำไปสู่การเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริง และส่งเสริมให้บัณฑิตสามารถแข่งขันและทำงานได้ในบริบทที่หลากหลายและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความคาดหวังของผู้ประกอบการที่มีต่อบัณฑิตจากหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาภาษาอังกฤษเพื่อการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
2. เพื่อเปรียบเทียบความคาดหวังของผู้ประกอบการจำแนกตามประเภทองค์กร
3. เพื่อสำรวจข้อเสนอแนะของผู้ประกอบการในการพัฒนาบัณฑิตของหลักสูตร
4. เพื่อกำหนดแนวทางการปรับปรุงหรือพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ประกอบการ

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีลักษณะเป็นการวิจัยเชิงผสมผสาน (Mixed Methods Research) แบบลำดับเชิงสำรวจ (Exploratory Sequential Design) ซึ่งประกอบด้วยการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยมุ่งเน้นการศึกษาระดับความคาดหวัง ข้อเสนอแนะ และแนวทางพัฒนาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จากมุมมองของผู้ประกอบการในภาครัฐ เอกชน องค์กรศาสนา และองค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs)

ในการดำเนินการวิจัย ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพมีความเชื่อมโยงกันอย่างเป็นลำดับ โดยเริ่มจากการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณเพื่อระบุระดับความคาดหวังของผู้ประกอบการในแต่ละด้าน รวมถึงตรวจสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มองค์กร จากนั้นจึงนำผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณมาใช้เป็นกรอบในการออกแบบประเด็นคำถามสำหรับการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ เพื่ออธิบาย ขยายความ และตีความเชิงลึกเกี่ยวกับเหตุผลและบริบทที่อยู่เบื้องหลังผลเชิงปริมาณดังกล่าว การบูรณาการข้อมูลทั้งสองส่วนดำเนินการ

ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2569) ❖ Vol.6 No.2 (May-August 2026)

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ข้อมูลเชิงปริมาณ เเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่ออธิบายระดับความคาดหวังของผู้ประกอบการ และใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) เพื่อทดสอบความแตกต่างของความคาดหวังระหว่างกลุ่มองค์กร ในกรณีที่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะดำเนินการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของ Tukey (Tukey's HSD) เพื่อระบุคู่ของกลุ่มที่มีความแตกต่างอย่างชัดเจน

4.2 ข้อมูลเชิงคุณภาพ วิเคราะห์ด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยผ่าน 3 ขั้นตอน ได้แก่

- การเข้ารหัสข้อมูล (Coding)
- การจัดหมวดหมู่ (Thematic Categorization)
- การสังเคราะห์สาระสำคัญ (Thematic Synthesis)

ผลการวิเคราะห์ถูกนำเสนอในรูปแบบคำบรรยาย ตัวอย่างข้อความ (verbatim quotes) และตารางสังเคราะห์ เพื่อสะท้อนภาพรวมข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาหลักสูตรจากผู้ประกอบการในแต่ละภาคส่วน

ผลการวิจัย

การนำเสนอผลการวิจัยในหัวข้อนี้จัดแบ่งตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย 4 ข้อ ได้แก่ (1) ระดับความคาดหวังของผู้ประกอบการ (2) ข้อแตกต่างของความคาดหวังตามประเภทองค์กร (3) ข้อเสนอแนะในการพัฒนาบัณฑิต และ (4) แนวทางการปรับปรุงหลักสูตร โดยแสดงข้อมูลทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพดังนี้

1. ระดับความคาดหวังของผู้ประกอบการ

ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามจากกลุ่มผู้ประกอบการจำนวน 30 คน พบว่า ระดับความคาดหวังในภาพรวมอยู่ในระดับ “คาดหวังมากที่สุด” โดยจำแนกตาม 4 ด้านหลัก ได้แก่ ความรู้ ทักษะ จริยธรรม และลักษณะบุคคล รายละเอียดสรุปได้ดังนี้

1. ด้านความรู้ ค่าเฉลี่ยรวม 4.52 (SD = 0.55) โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ความรู้เชิงสาระ/หลักการที่สามารถนำไปใช้ได้จริง (M = 4.60)
2. ด้านทักษะ ค่าเฉลี่ยรวม 4.55 (SD = 0.55) โดยรายการเด่น ได้แก่ ทักษะการสื่อสารทั้งทางการพูดและการเขียน (M = 4.70)
3. ด้านจริยธรรม ค่าเฉลี่ยรวม 4.48 (SD = 0.65) โดยรายการที่ได้รับค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความซื่อสัตย์สุจริตในการทำงาน ไม่ทุจริต ไม่ปกปิดความผิด (M = 4.61)
4. ด้านลักษณะบุคคล ค่าเฉลี่ยรวม 4.43 (SD = 0.62) โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ รักการทำงานร่วมกับผู้อื่น และเป็นผู้ร่วมทีมที่ดี (M = 4.51)

2. การเปรียบเทียบความคาดหวังตามประเภทองค์กร

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างกลุ่มองค์กร (ภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรศาสนา และ NGO) โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) พบว่า ความคาดหวังของผู้ประกอบการด้านทักษะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างประเภทองค์กร ($F(3, 26) = 4.36, p = .012$) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ของความคาดหวังของผู้ประกอบการจำแนกตามประเภทองค์กร

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม	1.02	3	0.34	4.36	.012*
ภายในกลุ่ม	2.02	26	0.078		
รวม	3.04	29			

เมื่อทำการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธี Tukey พบว่า องค์กรศาสนาและองค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) มีระดับความคาดหวังสูงกว่าภาคเอกชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) ขณะที่ความแตกต่างระหว่างกลุ่มอื่นไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของค่าเฉลี่ยความคาดหวังของผู้ประกอบการจำแนกตามประเภทองค์กร โดยวิธี Tukey (Tukey's HSD)

คู่เปรียบเทียบ	Mean Diff	p
ศาสนา – เอกชน	0.60	.009*
NGO – เอกชน	0.55	.015*
ศาสนา – รัฐ	0.40	.072
NGO – รัฐ	0.35	.081

ความแตกต่างดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงลักษณะเฉพาะของบริบทองค์กร โดยองค์กรศาสนาและองค์กรพัฒนาเอกชนมักดำเนินงานในสภาพแวดล้อมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมและความเชื่อ จึงมีความจำเป็นต้องใช้ทักษะการสื่อสาร การปรับตัว และการทำงานร่วมกับผู้อื่นในระดับสูง ส่งผลให้ความคาดหวังต่อบัณฑิตในด้านทักษะมีค่าสูงกว่าภาคเอกชน ซึ่งมักเน้นประสิทธิภาพเชิงงานและผลลัพธ์ทางธุรกิจเป็นหลัก

3. ข้อเสนอแนะของผู้ประกอบการ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึกของผู้ประกอบการจำนวน 30 คน สามารถจัดกลุ่มข้อเสนอแนะได้ 5 หมวดหลัก ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงความถี่ข้อเสนอแนะของผู้ประกอบการเพื่อการปรับปรุงพัฒนาบัณฑิต

หมวดข้อเสนอแนะ	ความถี่ (จาก 30 ราย)	คำกล่าว (Verbatim Quote)
ทักษะการสื่อสาร / ภาษาอังกฤษ	26	“ควรฝึกทักษะการสื่อสารกับผู้บริหารศาสนาชาวต่างชาติ”
จริยธรรมวิชาชีพ	25	“เขียนงานอ้างอิงให้ถูกต้องคือจริยธรรมสำคัญ”
การฝึกงานในพื้นที่จริง	24	“อยากให้ไปฝึกในโรงเรียนศาสนา จะได้เข้าใจมากขึ้น”
การคิดวิเคราะห์ / เขียนรายงาน	21	“เราต้องการคนที่เขียนรายงานได้เป็นระบบ”
ทักษะอาชีพ / Soft Skills	20	“ต้องปรับตัวได้ดี ทำงานกับเพื่อนได้”

4. แนวทางการปรับปรุงหลักสูตร

แนวทางที่ได้รับการเสนอแนะจากผู้ประกอบการสามารถสังเคราะห์ได้เป็น 5 ด้านหลัก ได้แก่

1. เพิ่มรายวิชา/กิจกรรมเกี่ยวกับพหุวัฒนธรรมและศาสนา เพื่อให้บัณฑิตสามารถเข้าใจบริบทของศาสนาและวัฒนธรรมต่าง ๆ อย่างลึกซึ้ง
2. ฝึกภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทางศาสนาและวัฒนธรรม มุ่งเน้นทักษะทั้งการพูดและเขียนในบริบททางวิชาชีพ
3. ส่งเสริมการฝึกประสบการณ์ในพื้นที่จริง เช่น โรงเรียนศาสนา หรือองค์กรพหุวัฒนธรรม
4. การเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติ (Active Learning) โดยเฉพาะโครงการบริการสังคมข้ามวัฒนธรรม
5. บูรณาการจริยธรรมในทุกวิชา เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อสังคม

อภิปรายผล

การอภิปรายผลในบทนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอการตีความผลการวิจัยที่ได้ในบริบทของวรรณกรรมและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเชื่อมโยงกับแนวทางการพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้ประกอบการในยุคปัจจุบัน โดยแบ่งการอภิปรายออกเป็น 4 หัวข้อ ตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. ระดับความคาดหวังของผู้ประกอบการ

ผลการวิจัยพบว่าผู้ประกอบการมีระดับความคาดหวังต่อบัณฑิตในภาพรวมอยู่ในระดับ “คาดหวังมากที่สุด” โดยเฉพาะในด้านจริยธรรม ลักษณะบุคคล และทักษะ ซึ่งสอดคล้องกับแนวโน้มในวรรณกรรมหลาย

ขึ้น เช่น Trilling และ Fadel (2009) ที่เน้นว่าในศตวรรษที่ 21 ความสำเร็จของบุคคลมิได้ขึ้นอยู่กับความรู้เพียงอย่างเดียว แต่ต้องมี soft skills และทักษะด้านจริยธรรมควบคู่กันไปด้วย นอกจากนี้ OECD (2018) ยังชี้ว่า ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่ดีจะต้องพัฒนาไปพร้อมกันเพื่อให้บัณฑิตมีความพร้อมในโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ความคาดหวังสูงสุดในด้านทักษะ คือ ทักษะการสื่อสารทั้งการพูดและการเขียนสะท้อนถึงความจำเป็นของการทำงานในบริบทสังคมพหุวัฒนธรรม ซึ่งสอดคล้องกับ Banks (2015) ที่เน้นว่าการศึกษาคือต้องพัฒนาผู้เรียนให้สามารถสื่อสารและเข้าใจบริบททางวัฒนธรรมที่แตกต่าง

2. ความแตกต่างของความคาดหวังตามประเภทองค์กร

การวิเคราะห์พบความแตกต่างที่มีนัยสำคัญทางสถิติในบางด้าน โดยเฉพาะทักษะและความรู้เกี่ยวกับศาสนา ซึ่งองค์กรศาสนาและ NGO มีความคาดหวังสูงกว่ากลุ่มอื่น สะท้อนให้เห็นถึงความต้องการเฉพาะทางที่เชื่อมโยงกับบริบทขององค์กรนั้น ๆ ซึ่งต้องทำงานกับกลุ่มผู้คนหลากหลายศาสนาและวัฒนธรรม ภาครัฐเน้นด้านจริยธรรมและความรับผิดชอบ ซึ่งสะท้อนความต้องการบุคลากรที่มีวินัยและความน่าเชื่อถือ ในขณะที่ภาคเอกชนเน้นทักษะที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัว การใช้เทคโนโลยี และความสามารถในการทำงานแบบ multitasking ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ Barnett (2009) ที่เสนอว่า การศึกษาระดับอุดมศึกษาควรส่งเสริมการรู้จักตนเองและความสามารถในการดำรงอยู่ในโลกที่ไม่แน่นอน

3. ข้อเสนอแนะของผู้ประกอบการ

ข้อเสนอแนะที่พบจากการสัมภาษณ์สะท้อนให้เห็นถึงความคาดหวังในการพัฒนาศักยภาพของบัณฑิตให้สามารถทำงานได้จริง โดยเฉพาะในด้าน soft skills จริยธรรม และการสื่อสารในสังคมพหุวัฒนธรรม ผู้ประกอบการเสนอให้มีการฝึกทักษะการสื่อสารกับผู้บริหารศาสนาต่างชาติ เน้นการเขียนเชิงวิชาการอย่างถูกต้อง และมีโอกาสฝึกงานในพื้นที่จริง ทักษะเหล่านี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Kagawa และ Selby (2010) ที่เน้นว่าการเรียนรู้ควรเชื่อมโยงกับประสบการณ์ชีวิตจริง และมุ่งพัฒนาทักษะเพื่อการอยู่รอด (survival skills) ในสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงเร็ว ซึ่งแสดงถึงความสอดคล้องระหว่างผลวิจัยและแนวคิดสมัยใหม่ด้านการจัดการเรียนรู้

4. แนวทางการปรับปรุงหลักสูตร

แนวทางการปรับปรุงหลักสูตรที่ได้จากข้อเสนอแนะของผู้ประกอบการทั้ง 30 ราย สะท้อนถึงการมุ่งเน้นบัณฑิตเพื่อสังคมพหุวัฒนธรรม (Multicultural Graduate) ซึ่งประกอบด้วย การเพิ่มรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับศาสนาและวัฒนธรรม การฝึกภาษาอังกฤษในบริบททางศาสนา และการเรียนรู้เชิงรุกแบบข้ามวัฒนธรรม (cross-cultural learning)

สิ่งเหล่านี้สอดคล้องกับมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานปลัดกระทรวง อว., 2565) ที่ส่งเสริมให้การจัดการศึกษานับการบูรณาการความรู้กับคุณธรรมและจริยธรรม เพื่อสร้างบัณฑิตที่สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ในโลกที่หลากหลายและมีความซับซ้อน

นอกจากนี้ แนวทาง Active Learning เช่น โครงการบริการสังคมข้ามวัฒนธรรม ยังช่วยพัฒนาทักษะการทำงานจริง และสร้างจิตสำนึกในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างเข้าใจ ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรในยุคเปลี่ยน

ข้อเสนอแนะการวิจัย

จากการดำเนินการวิจัยเรื่อง ความคาดหวังของผู้ประกอบการที่มีต่อบัณฑิตหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม วิทยาลัยแสงธรรม วิทยาเขตเซเวียร์ เชียงราย สามารถสรุปข้อเสนอแนะที่สำคัญได้ใน 3 ระดับ ได้แก่ ภาพรวมการวิจัย ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และเชิงหลักสูตร รวมถึงข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในอนาคต ดังนี้

1. สรุปภาพรวมผลการวิจัย

ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นถึงความคาดหวังของผู้ประกอบการที่มีต่อบัณฑิตในระดับสูงมาก โดยเฉพาะในด้านจริยธรรม ลักษณะบุคคล และทักษะการทำงาน โดยภาพรวมมีความเห็นร่วมกันว่า บัณฑิตควรมีความรู้ความสามารถที่ปรับใช้ได้จริงในบริบทของสังคมพหุวัฒนธรรม มีจริยธรรมวิชาชีพที่มั่นคง และมี soft skills ที่เหมาะสมกับการทำงานร่วมกับผู้อื่น

นอกจากนี้ ยังพบว่าองค์กรแต่ละประเภทมีความคาดหวังที่แตกต่างกัน เช่น ภาคเอกชนเน้นเรื่องประสิทธิภาพและการใช้เทคโนโลยี ภาครัฐให้ความสำคัญกับจริยธรรมและความมั่นคง องค์กรศาสนาเน้นความรู้ด้านศาสนาและความเข้าใจข้ามวัฒนธรรม ส่วน NGO ให้ความสำคัญกับ soft skills และการยอมรับความหลากหลาย

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

2.1 สนับสนุนการพัฒนาหลักสูตรให้ตอบโจทย์การจ้างงาน หน่วยงานที่กำกับดูแลการศึกษา เช่น กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ควรส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตรที่เชื่อมโยงกับบริบททางศาสนาและวัฒนธรรม โดยอิงความต้องการของผู้ประกอบการในพื้นที่อย่างแท้จริง

2.2 บูรณาการความร่วมมือกับองค์กรท้องถิ่น ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับภาคธุรกิจ ภาครัฐ องค์กรศาสนา และ NGO เพื่อร่วมกันวางเป้าหมายการผลิตบัณฑิตและการจัดการฝึกงานแบบมีส่วนร่วม

2.3 กำหนดนโยบายสนับสนุนบัณฑิตเพื่อสังคมพหุวัฒนธรรม สนับสนุนให้มีโครงการหรือแผนยุทธศาสตร์พัฒนาทักษะของนักศึกษาให้สามารถทำงานในสังคมที่หลากหลายทางศาสนาและวัฒนธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ข้อเสนอแนะเชิงหลักสูตร

3.1 พัฒนารายวิชาใหม่: เช่น วิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในศาสนา วิชาศาสนาเปรียบเทียบ หรือวิชาทักษะข้ามวัฒนธรรม ที่มีความจำเป็นต่อการทำงานในพื้นที่ศาสนาและวัฒนธรรม

3.2 จัดโครงการฝึกงานเชิงลึก: เน้นการฝึกงานในสถานที่จริง เช่น วัด มัสยิด โบสถ์ โรงเรียนศาสนา หรือองค์กรที่มีความหลากหลาย เพื่อให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์ตรง

3.3 ส่งเสริม Active Learning: โดยจัดการเรียนการสอนให้เน้นการลงมือทำ การอภิปราย การทำโครงการ และการสะท้อนคิด (reflective learning)

3.4 บูรณาการจริยธรรมในทุกมิติของหลักสูตร: ไม่จำกัดเฉพาะรายวิชาจริยธรรม แต่ควรมีการสอดแทรกในรายวิชาหลัก เช่น การใช้ข้อมูลอย่างมีจริยธรรมในการวิจัย การเคารพความต่างในรายวิชาวรรณคดี ฯลฯ

3.5 ส่งเสริม soft skills อย่างเป็นระบบ: เช่น การอบรมเสริมความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ความเป็นผู้นำ การบริหารเวลา และการคิดวิเคราะห์ ผ่านกิจกรรมชมรมหรือกิจกรรมบริการสังคม

4. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

4.1 ศึกษาความต้องการของตลาดแรงงานในระดับภูมิภาคเพื่อพัฒนาโปรแกรมการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงของตลาดแรงงานในพื้นที่อย่างแท้จริง

4.2 จัยเปรียบเทียบระหว่างบัณฑิตที่เข้าสู่ตลาดงานกับความคาดหวังของผู้ประกอบการ: เพื่อตรวจสอบช่องว่าง (gap) ระหว่างการเรียนรู้ในมหาวิทยาลัยกับการทำงานจริง

4.3 ศึกษาเชิงลึกในกลุ่มองค์กรเฉพาะทาง เช่น กลุ่มศาสนาใดศาสนาหนึ่ง หรือองค์กรที่ทำงานกับกลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อเข้าใจความต้องการเฉพาะกลุ่มมากยิ่งขึ้น

4.4 พัฒนาเครื่องมือวัด soft skills และจริยธรรมอย่างเป็นระบบ เพื่อให้การวัดผลเป็นรูปธรรมและนำไปสู่การพัฒนาหลักสูตรที่มีคุณภาพยิ่งขึ้น

องค์ความรู้ใหม่

งานวิจัยนี้นำเสนอกรอบแนวคิดการพัฒนาหลักสูตรในลักษณะ “หลักสูตรฐานความคาดหวังของผู้ใช้บัณฑิต” (Employer-Expectation Driven Curriculum Model) ซึ่งบูรณาการ 3 มิติสำคัญ ได้แก่ (1) สมรรถนะวิชาชีพ (Professional Competence) ครอบคลุมความรู้ภาษาอังกฤษเชิงปฏิบัติ ทักษะดิจิทัล และการคิดวิเคราะห์ (2) คุณลักษณะเชิงจริยธรรมและลักษณะบุคคล (Ethical and Character Attributes) เช่น ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ และการทำงานเป็นทีม และ (3) สมรรถนะพหุวัฒนธรรม (Multicultural Competence) ที่เน้นความเข้าใจศาสนา วัฒนธรรม และการอยู่ร่วมกันในสังคมที่หลากหลาย โดยมี “การเรียนรู้เชิงรุกและประสบการณ์จริงในพื้นที่” เป็นกลไกขับเคลื่อนสำคัญ องค์ความรู้นี้สะท้อนว่าการพัฒนาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิตในบริบทศาสนาและวัฒนธรรมไม่ควรมุ่งเพียงเนื้อหาวิชาการ แต่ต้องออกแบบเชิงระบบโดยเชื่อมโยงเสียงของผู้ประกอบการกับการจัดการเรียนรู้ เพื่อผลิต “บัณฑิตเพื่อสังคมพหุวัฒนธรรม” ที่มีทั้งความสามารถทางวิชาชีพและความมั่นคงทางจริยธรรมอย่างสมดุล

เอกสารอ้างอิง

สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (2565). *มาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2565)*. <https://www.mhesi.go.th>

สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (2565). *กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2565*. สำนักงาน.

- Banks, J. A. (2015). *Cultural diversity and education: Foundations, curriculum, and teaching* (6th ed.). Routledge.
- Barnett, R. (2009). Knowing and becoming in the higher education curriculum. *Studies in Higher Education*, 34(4), 429–440. <https://doi.org/10.1080/03075070902771978>
- Byram, M. (2020). *Teaching and Assessing Intercultural Communicative Competence: Revisited*. Multilingual Matters.
- Kagawa, F., & Selby, D. (2010). *Education and climate change: Living and learning in interesting times*. Routledge.
- OECD. (2018). *The Future of Education and Skills: Education 2030*. OECD Publishing.
- Trilling, B., & Fadel, C. (2009). *21st Century Skills: Learning for Life in Our Times*. Jossey-Bass.
- World Economic Forum. (2023). *Future of Jobs Report 2023*. WEF.